

חדשות

מועצה אזורית גן רוה

www.ganrave.org.il

08-9408230

במשעולי הזיכרונות - סיפורם של תושבי גן רוה 70 שנה למדינת ישראל

ילדים בשואה
עמ' 10

ליאון חסדאי
מציין 100 שנים
עמ' 7

אז והיום עמ' 2

אז והיום - מורה, ספרנית

מדינת ישראל התפתחה במהלך 70 שנות קיומה באופן מהיר, חד ומרשים. הרבה פעמים נעים להיזכר איך התנהלו הדברים בעבר ליהנות ולהתרגש מהאופן בו הדברים קורים היום. לכבוד יום ההולדת למדינה החלטנו לברר עם אנשי מקצוע שונים איך היה אז ובמקביל לשתף במה קורה היום.

היום: רונית בכר -

מחנכת וסגנית מנהלת בית הספר

"לא אחת אני נשאלת: "באיזה בית ספר את מלמדת?" אני עונה בגאווה: "בבי"ס אזורי גן רה". כשאני מתבקשת להוסיף הסברים על מיקומו, הגיאוגרפי, ייחודו ועל תפקידי, אני מתחילה לגולל בהתרגשות איך "גן רה" הפך בעשר השנים האחרונות לבית.

הגעתי אליו לאחר עשרים שנות הוראה בעיר תל אביב. שם כבר הייתי מורה ותיקה ומובילה. ידעתי שאני מתחילה מבראשית ולא ידעתי מה צופנת השתלבותי בו. מיד נקראתי לחנך וללמד עברית ותנ"ך. אהבתי למקצוע ולילדים הבילו אותי ליצירת קשרים משמעותיים עם התלמידים, המורים וההורים. גיליתי בית ספר בעל ייחודיות בתחום הסביבתי שחרט על דגלו את טיפוח ערך אהבת הארץ באמצעות למידה וטיולים ברחבי הארץ. בית ספר המחנך לערכי המורשת והתרבות הישראלית - יהודית, המטפח מעורבות חברתית ואחריות ומעודד תרומה ועזרה לאחר. בהמשך הבנתי את יתרונו הנוסף של בית הספר - הימצאותו בקריה חינוכית המאפשרת שימוש במשאבים משמעותיים: ספרייה, אודיטוריום ואולם ספורט. אהבתי ונשארתי. במהלך השנים חנכתי תלמידים רבים ואני גאה ומתרגשת לראותם מצליחים בתיכון ובצבא. כיום אני מחנכת כיתה ז' וסגנית מנהלת. כסגנית אני עובדת בשיתוף פעולה עם הנהגת ההורים ועם גורמים רבים במועצה האזורית. אני שמחה לגלות, כל פעם מחדש, אוזן קשבת ורצון לעזור בכל דבר ועניין שתורם לבית הספר ומצעידו קדימה. מידי בוקר אני מגיעה לבית הספר בחיוך גדול ועושה עבודתי באהבה ומתוך תחושת שליחות ורצון לתרום ולטפח את הילדים המקסימים במשפחת "גן רה", בביתי.

אז: שולמית סדן -

מורה ומחנכת

"סיימתי את סמינר הקיבוצים בשנת 53, הייתי הרבה שנים מורה ברחובות וארה"ב, עברנו לגאליה וכעבור שנתיים עברתי לבית הספר ביישוב שם חנכתי את כיתות ג' ד' ה' וגם בחינוך המיוחד. במהלך הזמן עזבתי את הכיתות כמחנכת ועברתי לחינוך המיוחד והייתי מורה לאנגלית. בבית הספר היינו בסה"כ 7,8 מורות וכולנו היינו מן היישובים. בית הספר התנהל באווירה מיוחדת, אוירה של בית ספר קטן. כשהתחלתי, היו שתיים או שלוש כיתות מקבילות בלבד, הכיתות היו קטנות ונחמדות, בבית הספר בבית החנן" שולמית מתארת אווירה אינטימית וייחודית: "זה לא כמו שהיום. קודם כל היה סיפוק רב למורים בשל הקירבה, הקשרים היו מאוד קרובים בין כולם בין המורים ובין התלמידים. כולם הכירו את כולם, מהצרכנייה מהחברויות בין ההורים והיינו קרובים מאוד". שיטת הלימוד כך מסתבר לא השתנה רבות במהלך השנים: "אז עוד למדנו הרבה מאוד בקבוצות אבל אני חושבת שלא הרבה השתנה מבחינה זו. לימדנו כמו שמלמדים היום רק שהיום הכיתות יותר גדולות והיינו עוזרות אחת לשנייה. אני זוכרת את התלמידים המקסימים. כשאני הגעתי לבית הספר הוא היה דומה מאוד לבית החינוך שבו אני גדלתי, היו הרבה טקסים ושיתופים הייתה אווירה טובה וקרובה וטיילנו המון וגם עשינו הרבה עבודה סביבתית לצד תערוכות והצגות".

הספרייה בעידן החדש: טובה בהט - מנהלת הספרייה לשעבר

אז: רותי נאמן - ספרנית ותיקה גן שורק

"בתחילת שנות האלפיים נבנתה במועצה האזורית גן רוה ספרייה אזורית חדשה בהשתתפות מפעל הפיס, בבניין מפואר שכלל גם אודיטוריום משוכלל. את הספרייה החדשה והיפיפיה היה צריך למלא בתוכן ורוח. אני נכנסתי לתפקידי כמנהלת הספרייה בתחילת שנת 2002 ושמתי לי למטרה להפוך את הספרייה למרכז חינוכי, תרבותי וחברתי לכול תושבי מועצת גן-רוה. באותה עת היה צורך להפוך את הספרייה לספרייה מודרנית: לבנות קטלוג ממוחשב, לעבור מהשאלה ידנית עם כרטיסיות להשאלה דיגיטלית, להרחיב את אוסף הספרים בספרייה, לארגן אותה לפי הצורך למדורים: מדור לגני הילדים, לתלמידי בית הספר, למבוגרים, וכן הוקם אוסף עשיר לספרי עיון במגוון נושאים. נוצר שיתוף פעולה מלא בין הספרייה ומערכת החינוך של המועצה. כל גני המועצה וכל כיתת ביה"ס מ-א' עד ו' קיבלו שעת ספרייה שבועית קבועה במערכת השעות והגיעו לספרייה להשאלת ספרים ולפעילויות מגוונות לעידוד הקריאה, הקשבה לסיפורים, דיונים, כתיבת עבודות, חידונים, משחקי חברה ועוד. במסגרת שעות הספרייה לתלמידים נערכו בספרייה מספר פעמים בשנה מפגשים עם סופרי ילדים, בשיתוף עם בית הספר נערך מידי פעם "מצעד הספרים" של משרד החינוך, שבמסגרתו נעשו בספרייה על ידי התלמידים פרויקטים שונים ומעניינים בעקבות קריאת ספרים. לילדי הגנים נערך בספרייה מידי חודש מפגש "שעת סיפור" עם מספרי סיפורים מקצועיים. לאוכלוסייה הבוגרת נערכים מעת לעת מפגשים עם מיטב הסופרים בארץ. מועצת גן-רוה חילקה ספרי לימוד בהשאלה לכל תלמידיה שנים רבות לפני שמשד החינוך החליט לעשות זאת.. הספרייה הציבורית האזורית גן רוה היא מרכז מידע וידע ותורמת תרומה משמעותית לחינוך ולתרבות הפנאי של תושבי המועצה."

רותי נאמן הייתה אחת מהספרניות הוותיקות ביותר ביישובים. רותי נאמן הייתה אחראית על הספרייה בגן שורק ושיתפה באווירת הספרייה. "לכל יישוב הייתה ספרייה שלו. הספרייה הייתה ממומנת שקל משרד החינוך, שקל מועצה אזורית, שקל המושב עצמו - ובנוסף לזה משרד החינוך היה מחלק ספרי עיון למיניהם דרך תנועת המושבים. היו לנו הרבה ספרי עיון, אנציקלופדיה תנ"ך וכו' שהספריות היו מקבלות חינם. בין השאר היו לנו ספרי ילדים וספרים למבוגרים. אז לא היו מחשבים והיו לנו כרטיסיות לילדים ומבוגרים, כשמישהו לקח ספר כתבתי את שמו בכרטיסיה ואת שם הספר שלקח. הרבה פעמים היינו אני וספרנית נוספת נוסעות לעיר לחנות ספרים לקנות ספרים חדשים. הספרייה הייתה לא מה שהיא היום, בהתחלה היה חדר אחד קטן והייתה גם ספרייה נידת של תנועת המושבים שהגיעה פעם בחודש, זה היה אוטו עם מדפים ובו הייתי מחליפה ספרים ומחדשת את מלאי ספרי הקריאה לילדים ומבוגרים. בשלב הבא עברנו לחדר ליד המזכירות ולאחר מכן פרקו כיתות לימוד טרומיות ותרמו לגן שורק לטובת הספרייה. הילדים היו בלי טלפונים וגם המבוגרים כך שקראו יותר ספרים, נשים רצו רומנים והילדים את הסדרות אז היינו קונים אותם או מחליפים. אין ספק שאז קראו הרבה יותר. אני הייתי פותחת פעמיים בשבוע ואח"כ פעם בשבוע אבל לילדים שידעתי שמסיימים ספר שלם ביום הייתי נותנת כמה ספרים בזמן. באופן אישי מאוד אהבתי את הנוכחות של הספרים ואת העובדה שהיו לי ספרים זמינים כל הזמן."

פיסות עבר של המועצה האזורית גן רוה

שמביטים היום על יישובי גן רוה אפשר לטעות ולחשוב שמאז ומעולם הכל נראה כך, הכבישים היו סלולים, מתחם החינוך היה אחד ומגובש ועשרות פעילויות הפנאי פעלו. אבל במציאות כמו שרק זקני היישובים זוכרים, אנשים וחמורים נראו בדרך, חוגים הוצעו ברובם מחוץ ליישוב ובית הספר? היה בסה"כ מספר כיתות פזורות. אז מה השתנה?

אז והיום - בחינוך:

שנות ה-90 היו תחילת המהפכה החינוכית. הופקעה קרקע והחלה בנייה מאסיבית של בניין המועצה ומוסדות החינוך. בשנים אלו אישר משרד החינוך להרחיב את מוסדות החינוך במועצה ואף אושרו תקציבים לשיפוץ מבנה בית הספר. בית הספר שהתחיל ממבנה אחד בבית חנן עבר מהפכה למתחם החינוך במתכונתו הנוכחית וכיום מוביל בית הספר 770 תלמידים ו- 330 בגני ילדים. רגע מרגש במיוחד זכור לראש המועצה שלמה אלימלך: "היה רגע אחד ממש מרגש בו תוך כדי ישיבת מועצה הודעתי על פתיחת 6 כיתות לימוד במקום 4 שחשבנו שנצליח להקים. אז 6 כיתות היו אושר עצום מבחינתי והיום אני יכול להתגאות ב-700 תלמידים ולא בשש כיתות אלא ב-27 כיתות".

כיום כיתות הלימוד שונות לגמרי, ישנם מקרנים, מזגנים בכיתות, מיחשוב ולוחות אלקטרוניים במקום "לוח וגיר".

עד לשנות ה-90 המוקדמות מוסדות החינוך ביישובי המועצה היו בודדים. בשנים אלו היו במועצה שני גני חובה ונ תת חובה אחד. ואז הגיע הרגע המיוחל, בינואר (26.1) 1992 תוך כדי ישיבת מועצה, הודיע רשמית ראש המועצה האזורית גן רוה שלמה אלימלך, כי המועצה קיבלה הבטחה בעל פה לקבלת כספים להקמת בית ספר וגן ילדים. התב"ר אושר בגובה של 700 אלף ש"ח וזה היה זה רגע מאושר במיוחד - רגע ההכרה כי מתחם החינוך מתחיל להשתנות. המתחם נבנה והוקם בית הספר.

מאז ועד היום הושקעו מיליוני שקלים בחינוך והמועצה התפתחה וצמחה. כיום יש במועצה 9 גנים ו-3 מעונות מתוכם שלושה גני חובה, שלושה טרום חובה ושלושה טרום טרום חובה. בנוסף יש גן אחד לחינוך מיוחד. כמו כן, פועלים 2 גנים בקיבוץ פלמחים ו-2 גנים נוספים בבסיס פלמחים.

אז והיום - בתשתיות:

היישובים התחילו לזכות למתיחת פנים, הרחבות ביישובים, מגרשי ספורט שבנו, בין השאר, מגרש ספורט בבית הספר שהיה מחצית מגודלו הנוכחי. וברבות השנים מרכז הפיס שנבנה לשימוש תושבי המועצה, הספרייה, אודיטוריום ומועדון הגמלאים.

ולא רק, נדמה שתשתיות הביוב היו כאן מאז ומעולם אך לא כך הדבר, רק בשנת 92 חוקקה המועצה חוק עזר לביוב. עד לשנים אלו לא היה ולו מטר אחד של צינור ביוב אזורי מאסף. בתחילת שנות ה-90 לקחה המועצה הלוואות והקימה את מערכת הביוב המתפרסת על עשרות קילומטרים כולל פתרון לסילוק הביוב מתחום המועצה. "אני יכול לומר בגאווה שיש לי הזכות להיות חלק מבניית הארץ, הקמנו הרחבות בנטעים, גאליה, כפר הנגיד וגן שורק. בנוסף, הקמנו יישוב חדש במרכז הארץ - האירוס".

היום בניין המועצה שלנו הוא בניין צנוע למדי אבל שנות המועצה הראשונות זקוקות להגדרה הרבה פחות נדיבה מצנוע. בשנים הראשונות משכנה של המועצה היה בבית חנן. ישבנו אז במבנה של שלושה חדרים ובמבנה נוסף רעוע של העובדת הסוציאלית. המים היו נזלים עלינו מהמנורות וכל המבנה מט ליפול. כך עבדו בתחילת הדרך. מבנה המועצה היה מושכר והמועצה שילמה שכירות לבית חנן. לבניין החדש עברה המועצה בשנת 1994, במבנה החדש התחילו לתת שירות איכותי וזמין יותר של שירותים שלא ניתנו קודם לכן, למשל: שירותי ביוב, שירותי חינוך נרחבים פורמליים ובלתי פורמליים וקבלת קהל רחבת שעות.

"גם הכבישים כפי שאנו מכירים אותם כיום לא היו אז. ותיקי המושבים יזכרו את דרכי העפר ואת המעברים הבלתי סלולים שרק שנים מאוחר יותר נסללו בהם כבישים, מדרכות, תאורת רחוב ותשתיות". אט אט מספרים במועצה,

אז והיום - פנאי:

טיולים, הרצאות ופעילויות פנאי מגוונות ובעיקר יחס אישי. מועדון הגמלאים מהווה כיום בית חם לגמלאי המועצה שמוצאים בו מקום בילוי ופנאי במהלך השבוע. הגמלאים פוקדים את המקום ונהנים מפעילות גופנית לצד הרחבת הדעת וארוחת בוקר שאינה מביישת מלון חמישה כוכבים.

כמו כן, נהנים הגמלאים מטיולים ברחבי הארץ ובעולם, רבים מהם הספיקו "לחרוש" את אירופה ודבר לא עוצר אותם. השנה אף הרחיקו לכת עד אילת. מנהלת המועדון איפשרה לצרף לטיול את המטפלות והחוויה היתה גדולה.

שנת 1993 פנה אחד מתושבי היישובים למועצה והלין על כך שאין חוגים. "יש לנו מחסור בחוגים וילדינו צריכים לצאת מחוץ ליישובים, לערים כדי ליהנות מהם", כתב אותו תושב. באותה התקופה מספר החוגים במועצה עדיין היה מצומצם. אך השנים עשו את שלהם והתחום התפתח וצמח וכיום יכולים ילדי המועצה ליהנות משלל חוגים וממגוון שלא בייש אף עיר גדולה.

גם צריכת ספרים לא הייתה דבר מובן מאליו, כל יישוב החזיק ספרייה קטנה שהייתה במקרה טוב בגודל של חדר אחד. אל הספרייה הזו היו מתקצבים תושבי היישוב ומחליפים ספרים, קוראים ספרי עיון, סיפורת ועוד. כיום יש במועצה האזורית ספרייה אליה מגיעים התושבים לקרוא, ללמוד ולשאול ספרים.

כך גם סיפורו של מועדון הגמלאים, ממועדון קטן בבית חנן, נבנה מועדון גמלאים במועצה האזורית אליו מגיעים בכל שבוע עשרות מגמלאי המועצה הנהנים משירותי הסעות,

אז והיום - כספים:

בתחילת הדרך, תקציב המועצה היה מורכב, "אני זוכר שהגעתי והגזבר אמר לי, אין לי כסף למשכורות. עניתי לו שאצלי אין דבר כזה. אז 50% מתקציב המועצה יצא על שכריות של מבנה המועצה ובית הספר ואני החלטתי שיהיה שינוי", מספר שלמה אלימלך ראש המועצה. כיום המועצה מועצה איתנה כלכלית ונמצאת ברשימה הנדירה של 24 מועצות איתנות, מתוך 257 הקיימות בישראל ויכולה להתהדר בכך.

אז והיום - תחבורה:

מי מוותיקי היישוב לא זוכר את החמורים ככלי תחבורה מרכזי? כיום יכולים תושבי המועצה ליהנות משירותי הסעות המבוססות על מערכת טכנולוגית חכמה, שעות סדורות וצי אוטובוסים העומד לרשותם. למועצה כיום 9 אוטובוסים ונהגים מיומנים וותיקים ובנוסף להם, עוד עשרות אוטובוסים זרים המסייעים לצי הרכב הקבוע לנייד את התושבים בעת הצורך בבטחה ובהנאה.

בחודשים הקרובים יירכש אוטובוס נוסף למועצה.

האוטובוסים של המועצה מחוברים כולם לטכנולוגיה ומרושתים במצלמות. סדר יומם של הנהגים מתנהל בדיוק ובדקדוק במטרה להוביל את אנשי היישובים בבטחה ממקום למקום.

נער הייתי, גם זקנתי - ליאון חסדאי מכפר הנגיד מציין 100 שנים

לימים נסגרה החנות בתל אביב וליאון החל לעבוד במועצה כממלא מקום וגם כגנן: "אהבתי את כל הילדים, הם קראו לי ג'מבו ליאון. אני עוד זוכר את שמות כל האנשים ואת ההיסטוריה של כפר הנגיד מהרגע הראשון". בהתחלה כך סיפר היו בכפר הנגיד בסה"כ 100 משפחות בהתחלה ואח"כ התחילה לגדול ולהתפתח.

ליאון אדם מיוחד במינו, דובר מספר שפות: גרמנית, בולגרית, ספניולית, עברית ויידיש ומחזיק חוץ מזה בחוש הומור מצוין: "כל בוקר אני הולך לעצים לומר להם בוקר טוב ואני עוד חי".

בתוך ההומור ואופטימיות מספרים בני הזוג על אירוע טרגי מחייהם כשאיבדו בן. רגינה משתפת: "הוא נפטר בעקבות מלחמת ההתשה. הוא היה הלום קרב ונפטר בגיל 55. ומוסיפה: "אני חושבת שבגלל זה ליאון עבד כל הזמן, על מנת לברוח מהמחשבות שמציפות אותו".

כששואלים אותו מה הדבר הכי חשוב ממרום גילו? הוא מעניק את הטיפ המשמעותי ביותר: "הכי חשוב שהמח יעבוד כל הזמן ומוסיף: "אדם חייב לאהוב את העבודה, המדינה והמשפחה".

והוא מפרט: "הטייסיים שלנו הם פלא, החקלאות שלנו פלא והמועצה שלנו פלא. עשינו הרבה דברים שהם פלא לעולם כולו ואני גאה בזה".

ליאון ורגינה חסדאי נרגשים להראות את התעודות התלויות על קיר סלונם - תעודות המברכות את ליאון בהגיעו לגיל 100. ליאון ללא ספק הגיע לגיל מרשים במיוחד. ליאון אסף איתו זיכרונות רבים מתקופות מלחמת העולם השנייה וחוויות אין ספור מחייו הבוגרים מתקופת העלייה לארץ, ההגעה למושב ועוד. אך לגיל המבורך יש גם צדדים פחות נעימים: "קברתי את כל החברים" הוא מציין בעצב ונזכר ברגעים הראשונים.

"בבולגריה היו לנו שכנים גרמנים. אבל במלחמה, בספטמבר, פנו אליו יהודים רוסים ואמרו לי בואו אתנו אנחנו הולכים להלחם בגרמנים. אמרתי להם שאני לא יודע להשתמש בנשק אבל הסבירו לי וכך עזרתי לרוסים במלחמה. עם העלייה לארץ הגענו למחנה עולים בפרדס חנה, אז נולד ילדו הבכור, "בשנת 49 עלינו לארץ והגענו לקובבה (כפר גבירול). בכפר גבירול גרנו בדירת 38 מטר.

בהתחלה עבדנו בפרדסים גם בקטיפ תפוזים ובשלב מאוחר יותר הוסיפו את עבודת הלולים.

בשנות ה-80 הפסיקו עם החקלאות וליאון עבד בחנות תרופות במרכז תל אביב, ליאון נזכר בגאווה: "אני ממש כימאי, אני יודע ומכיר את כל התרופות שיש בעולם. בחנות הכרתי את כל החומרים הכימיים ואנחנו לימדנו את אלי מטבע הכל על החומרים" הוא מספר בהתרגשות.

נשים בחזית - בת-שבע לוינסון מנטעים מספרת על המדינה החדשה

למקווה ישראל ושם הייתי בהכשרה ויצאנו לפלמ"ח."

על חייה בפלמ"ח מספרת בת שבע בהתרגשות, "הייתי בת 18, 19 בפלמ"ח ושם שלחו אותי להיות מ"כ. הייתי ברמת דוד ואח"כ ברמת יוחנן ושם אימנתי גם גברים וגם נשים. במלחמת השחרור הגדוד שלנו כבש את האזור מראש פינה לטבריה. באחד המקרים לקחו שלל מהערבים - את הפרות ואני הייתי אחראית עליהם. אני זוכרת שהייתי צריכה להעביר אותם למשגב עם עוד בחור אחד אז לקחנו את העדר דרך קיבוץ ימים. אני זוכרת שמישהו מנטעים ראה אותי ומאוד התפלא שאני עושה זאת."

את ערב הכרזת המדינה זוכרת בת שבע כערב מורכב ביותר: "בערב הכרזת המדינה הייתה לנו מלחמה נורא קשה. הייתי אז במטה מצד אחד שמענו את החבר'ה שלנו במלכייה מצד שני בן גוריון אמר תחזיקו מעמד וזה היה קשה, כי כאן הולכים להכריז על מדינה וכאן נהרגים אנשים וגנדי היה אז מ"מ במלכייה ועלו עליו הערבים מלבנון וסוריה והיה מצב שלא ידענו מה הולך. ידענו שזה קשה וכל הזמן אנחנו שומעים שכן גוריון רוצה שנחזיק מעמד."

את אירועי היום היא זוכרת לפרטי פרטים: "גאל אלון החליט לעשות פטנט כזה, במלכייה לקחו אנשים שעברו את הגבול ללבנון האנשים של הפלמ"ח - נסעו למלכייה עם אורות כדי לעשות רושם שמגיעים הרבה אנשים וזה הצליח. בקרב השני הצלחנו וכבשנו את מלכייה אחרי שהערבים ברחו כי הם חשבו שבאים הרבה אנשים למרות שבפועל לא היינו יותר מ- 30 אנשים."

ברגע ההכרזה היא עוצרת להיזכר בפרטים: "אני רק זוכרת שכן גוריון לחץ תחזיקו מעמד ומצד שני אנשים נהרגו. היינו בגליל העליון במשלטים יצאנו עם הגברים ברגל ואז אמרו בחורות לכו הביתה ואח"כ הגענו לראש פינה. היינו כל כך טרודים במלחמה ולפעמים את יודעת משהו ולא קולטת. אנחנו היינו בשטח ואני זוכרת שהודיעו בקשר על ההכרזה, אבל לא קלטנו מייד. כשקלטנו שמחנו, כי חיכינו כל הזמן שזה יקרה. צריך להבין שהיינו בלחץ אמיתי של חיים ומוות."

אחרי המלחמה למדה בסמינר, התחתנה ונולדו לה שלוש בנות ובן שנה אחרי שנה. היום אני יכולה לומר: "לא רצינו כזו מדינה. רצינו מדינה שאנשים בה ישרים ולא ככה. מזה אני מאוכזבת", היא מסכמת.

סיפורה של בת שבע מתחיל כ- 7 שנים אחרי שהוריה הגיעו לארץ.

"ההורים שלי עלו לארץ ב - 1920 ואני נולדתי כשההורים היו בנהלל. הם רצו כפר של רועים. אבא שלי עשה את הדרך ברגל לארץ עד שהגיעו לאיטליה ומאיטליה למצרים עד שהגיעו לארץ. הם היו צריכים ללמוד חקלאות אז הם עבדו אצל איכרים יהודים. זה לא היה פשוט כי האיכרים לא רצו לקחת אותם כיוון שלא רצו שיהודים יהיו איכרים. במקביל, להורים של בת שבע היו קרובי משפחה שקנו אדמות בדרום וביקשו שאביה יהיה מנהל הפרדס שלהם.

לגן רוח היא מספרת, " עברנו כשהייתי בת 8 חודשים אז גן רוח היה קו אחרון בדרום והערבים התקיפו ובגלל זה עברנו לנטעים. אבא שלי עבד עם הגברים והם חפרו את הבאר. היינו מעט ילדים והיה בית ספר משותף נטעים ובית חנן וכל שנה היו מחליטים איפה תהיה הכיתה לפי כמות הילדים או נטעים או בית חנן. אנחנו סיימו כיתה ח'. לאחר מכן, הלכתי

יורה ארצי - מהקיבוץ לפרס ובחזרה

בשבי ארצי לא דאג, לדבריו הוא ידע שהוא ייצא משם.

"שוחררנו אחרי חצי שנה. לא פחדתי עין חרוד היתה צמודה לערבים, ידעתי מזה. כל יום החליפו חיילים, לישראל חזרנו ברגל. בחילופי שבויים חזרנו הביתה, ההורים וכולם מאוד שמחו על כך".

ארצי מספר על התקופות השונות בחייו בחיך ושמחה, את החיים בעין חרוד במיוחד אהב: "נולדתי שם וגדלתי שם היו לנו חברים והיינו מאוד מגובשים. זה היה קיבוץ שכיף לגור בו". אבל לחיים היו דינמיקה משלהם, כשחזרו מפרס החל ארצי לעבוד ביו"ש בהדרכת חקלאות ועברו להתגורר בבית עובד: קיבלנו דונם אשכוליות וגת וכאן המשכנו את חייו עם ארבעת ילדינו".

יפורה של יורה ארצי מתחיל אי שם בקיבוץ עין חרוד. הוריו היו ממקימי הקיבוץ - "האיחוד לא המאוחד" מדגיש ארצי. ההורים הגיעו מפולין היישר לירושלים אבל אחרי שלושה חודשים בעיר המקראית החליט אביו לעבור לקיבוץ הצעיר. "אבי היה מכין שולחנות ממוזאיקה, אבנים קטנות ושיש. עד גיל 30 היינו בעין חרוד ואח"כ עברנו לשדה משה.. "בעין חרוד, הוא מספר, למדנו ערבית ולימים כשעבדתי במשרד החקלאות נשלחתי על ידי המשרד לעיר קזוין בפרס". יורה למד הדרכת חקלאות ונסע בשירות משרד החקלאות ללמד את הפרסים. "בפרס לא היו בארות מים רק תעלות, שהעבירו מים להשקיה, הפרסים ניסו ללמוד איך להשקות ביעילות ואנחנו הגענו מומחים מישראל עם המשפחות".

יורה ואשתו אהבו מאוד את פרס, בעיקר את הטילים הרבים בים, הנופים המרהיבים. הם מתארים ארץ נפלאה וקהילה יהודית ענפה.

"די מהר למדנו לדבר פרסית, הם לא יודעים ערבית בניב שאנחנו הכרנו אבל התאקלמנו מאוד מהר. הדרכנו שם עד שסילקו את השייח ואמרו לנו שאנחנו צריכים לעזוב. עד אז היינו קהילה מאוד גדולה של 60 משפחות".

זו הייתה חוויה מסוג אחר: "מים היו מעבירים לחביות לצריכה בתית ומי שתייה היו מביאים לנו במיוחד עד שסיימנו את הקידוחים ונגמר כל הסיפור של התעלות הפתוחות".

ארצי מלא סיפורים כרימון, החוויות מהתקופה הפרסית והשפה הערבית הובילה מהר מאוד לסיפור אחר דרמטי לא פחות: "בתקופת מלחמת השחרור הייתי מפקד מחלקה בגדוד - 13 חטיבת גולני. היינו בעמק ותל יוסף וחפציבה ויצאנו למצרים לכבוש שם יעד. לא הצלחנו בכך ובמקום לא מרוחק מהיעד שרצינו לכבוש נפצעתי. תוך כדי כך שאני פצוע הפלוגה נסוגה אחורנית ואני מצאתי עצמי בשטח האויב פצוע ברגל. התחלתי ללכת ובדרך נתקלתי בפצוע ולקחתי אותו איתי. יחד הלכנו עד שהגענו במקרה לקצה כפר ערבי. מצאנו שם בית ריק ונכנסנו אליו, הבחור השני היה פצוע קשה יותר ולא יכולנו לצאת משם. בבוקר יצאתי החוצה וראיתי נערים שהלכו והלשינו לגדוד הצבא".

יורה ארצי והבחור שאיתו נלקחו לשבי המצרי, את התקופה בת חצי שנה בשבי הוא מתאר באופטימיות וחיוביות: "אני ידעתי ערבית מצוין ולימדתי את הערבים בכלא לכתוב מהבחינה הזו היה לי קל. הם התייחסו אלינו יפה". בשהותו

ילדים בשואה

ט קס יום השואה והגבורה המסורתי במועצה האזורית גן רוה התקיים השנה בסימן "ילדים בשואה".

האירוע התקיים בערב יום השואה ובו הוקראו עדויות מפי ילדים שחוו את ילדותם בשואה.

אבל לא רק, עדות חיה ומרגשת במיוחד נתן החבר מיקי פלד ניצול שואה, אשר סיפר את אשר עבר עליו בהיותו ילד וכיצד ניצל מציפורני הנאצים.

בין קטעי הסיפורים הושמעו שירים מפי חבורת הזמר של המועצה בניהולו המוסיקאלי של רונן בן-דוד. במהלך כל

הטקס הוקרנו תמונות שממחישות את הסיפורים. הטקס המכובד הסתיים בשירת התקווה ואף עין לא נותרה יבשה.

ערב שירי לוחמים

ערב מיוחד מאוד נרשם בטקס יום הזיכרון של המועצה השנה. באירוע שהתקיים במוצאי שבת שלפני יום הזכרון ניתנה אפשרות לקהל להשתתף בשירים שהושמעו ע"י חבורת הזמר של המועצה.

בנוסף להם, הזמרת ציפי זרנקין ריגשה את הקהל בקולה הערב ובשירה מקסימה.

השירים היו מרגשים ללא ספק, אך רגע השיא באירוע הייתה עדותו של איציק דדוש בפה צה"ל עיוור וקטוע רגל אשר היה קצין בצה"ל ונפצע במהלך מלחמת ההתשה.

איציק שיתף את הקהל באירועי חייו ואף בסיפור שיקומו מעורר ההשראה שבסופו הקים משפחה לתפארת בזכות: "כוח הרצון שהניע אותו". התושבים שלקחו חלק יצאו נרגשים עד מאוד.

יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל

טקס יום
הזיכרון
בגי הילדים
היה מרגש
במיוחד. כל
ילד וילדה
הביאו
מביתם
פרחים ויחד
הלכו כולם
לאנדרטת
הנופלים
במועצה
והניחו שם
לזכרם.

מעצב לשמחה: ילדי העצמאות, יום מרגש לילדי המועצה

גני הילדים במועצה ציינו את יום העצמאות בחגיגה גדולה. את הפעילות הובילה נילי עזרא המורה לריתמוסיקה ובליווי הגננות וצוות הגן. במהלך היום נהנו הילדים מארוחה ישראלית של פאלפל וציפס וקינחו בקרטיבים תוצרת הארץ. כמו כן, הפריחו הילדים בלונים כחול לבן והיה זה רגע מרגש מאוד.

עצמאות ביישובי המועצה

את חגיגות ה-70 למדינת ישראל ציינו ביישובי המועצה. ראש המועצה, שלמה אלימלך ביקר בבמות היישובים ונאם בהתרגשות על הקשר בין המועצה למדינה. בין דבריו ציין: "המדינה, בסופו של דבר היא סך כל חלקיה ואנו כאן במועצה האזורית גן רווה מהווים חלק נכבד ממנה. האנשים, הנשים הילדים והילדות המתגוררים כאן הם מלח הארץ, הם מי שהקימו, בנו, שתלו והפריחו את מה שזקני היישובים יכולים להעיד שהייתה שממה. אז "מי בנה ומי נטע?" שאלה דתיה בן דור, ואז כמו היום התשובה: "כולנו ביחד". והביחד שלנו הוא הדבר שהיה הכי חשוב אז ב-48 והוא הכי חשוב גם היום".

